

CZESŁAW IBERSZER

ur. 1915; Kazimierz Dolny

Miejsce i czas wydarzeń	Kazimierz Dolny, dwudziestolecie międzywojenne
Słowa kluczowe	Kazimierz Dolny, dwudziestolecie międzywojenne, rodzina, ojciec, Jan Iberszer, matka, Waleria Iberszer, rodzeństwo, praca ojca, praca kowala, kuźnia, Jan Ziarnicki

Rodzina

Rodzice nazywali się Jan i Waleria [Iberszerowie]. Miałem pięcioro rodzeństwa. Nas było sześcioro, czyli miałem dwie siostry i nas było czterech chłopaków. Najpierw była Sabina, potem był Edward, potem Stanisław, potem była Janina, potem był Czesław i ostatni Witold.

Robiłem poszukiwania w Warszawie i okazało się, że ojciec prawdopodobnie pochodził z Alzacji i Lotaryngii. Dostałem dokumenty, że był chrzczony w parafii Świętej Barbary. Tym dokumentem podzieliłem się z innymi członkami rodziny we Wrocławiu, Kazimierzu i Lublinie.

Matka pochodziła z rodziny Oroniów. Rodzin Oroniów jest w Kazimierzu przynajmniej cztery. Jedna przeniosła się do Puław, bardzo ładnie się tam prowadzili, inne zostały w Kazimierzu, w Czerniawach jest jedna rodzina, przy ulicy Szkolnej i w Puławach. Rodzina mamy była dość duża, pracowała na ulicy Lubelskiej. Siostra mamy wyszła za kowala, za Siwca. W Kazimierzu było około 8 kuźni. Druga siostra wyszła za Figla. Pracował w sądzie, był aplikantem czy kimś. Dobrze zarabiał, dobrze im się działo do wybuchu wojny. Z rodziny w Puławach wszyscy już umarli, i Oroniowie, i Figlowie. Tylko ja zostałem.

Jeden brat mojej mamy, Aleksander Orion, miał motorówkę, taki mały stateczek i budował tamy prostopadle do Wisły, ponieważ Wisła w Kazimierzu i wyżej ma za duży prąd i ciągle tworzą te tzw. tamy, to się nazywa jeszcze inaczej. Oni tam przeganiali tę wodę z jednego boku na drugi, ponieważ Wisła rwała brzegi i robili tamy, a ten mój wujek nadzorował ich budowę. Na Wiśle były bardzo silne prądy, zawirowania. Kamieniołomy były z jednej strony w Wojszynie, drugie były w Kazimierzu, na końcu ulicy Krakowskiej, ale w tym miejscu przerwali budowę tam, ze względu na renesansowe kamienice. To był celowy zakaz, bo były drgania i z czasem te domy na Senatorskiej czy na Rynku mogłyby się zacząć kruszyć.

Ojciec był kowalem. Najpierw w Warszawie. Dawniej była tam duża kuźnia, to były

duże zakłady, które robiły bardzo dużo rzeczy. Wtedy nie było innych fabryk, wszystko załatwiała kuźnia. Ojca kuźnia mieściła się na ulicy Emilii Plater; między Emilii Plater a dworcem, w Śródmieściu. Ale Warszawa została stolicą, rozrastała się i dali nakaz zlikwidowania jej, zabrali ojcu licencję i wszyscy rozjechali się po Polsce – mój ojciec jako dwunastoletni chłopak pojechał do swojej ciotki do Kazimierza Dolnego na ulicę Lubelską. Tam kuźnia była w Bochofnicy. Pracował dla rodziny Ziarnickich. Pamiętam jego nauczyciela, Jana Ziarnickiego, który był już bardzo stary w tym czasie. Doszło do jakichś nieporozumień między nim a żoną i ojciec zaopiekował się tym swoim nauczycielem w Kazimierzu. Kiedy dorósł, dojrzał fizycznie, zbuntował się i pewnego dnia powiedział: „Dlaczego ja mam nie pracować dla siebie, tylko karmić ich?”.

Ojciec był na tyle zdolny, że zdołał opanować wszystko i postanowił prowadzić swoją kuźnię. W ruinach domu na ulicy Senatorskiej 17 zbudował sobie kuźnię. Jak się dorobił, to te ruiny zamienił na mieszkanie – jednopiętrowe, ale z wysokimi dekoracjami w stylu renesansowym – a kuźnię zbudował koło domu nad Grodzem. Zawsze miał kilku czeladników, bo był zdolny i wszystko robił najlepsze. Okuwał narowiste konie. Niemcy w czasie okupacji byli zachwyceni jego pracą, przyjeżdżali z dalekich stron, bo radził sobie ze wszystkimi końmi; umiał tak związać nogę koniowi, tak jakoś fajkę zrobić, kilku ludzi trzymało konia, aż go w końcu okuli. Najlepiej podobno okuwał wozy. Pamiętam, że okucie wozu kosztowało około dwudziestu, czterdziestu złotych – nie pomyliłem się, takie drogie to było. Ponieważ wtedy na wojnie była dewaluacja, to on każdy taki obrót pieniędzmi inwestował w grunta, kupował działki rolnicze. Myśmy mieli kilka działek lasu, może nawet dziesięć działek pól na miejskich polach, za Kazimierzem są takie pola.

Data i miejsce nagrania	2007-10-19, Warszawa
Rozmawiał/a	Tomasz Czajkowski
Redakcja	Elżbieta Zasempa, Justyna Molik
Prawa	Copyright © Ośrodek "Brama Grodzka - Teatr NN"